

18

ПРОТОКОЛ

Комисията по изработването на проекто-устав за духовното устройство и управление на мюсюлманите в Народната република България, назначена с заповед № 29 от 9.V.1949 год. на главния мюфтия се събра на заседание в кайцеларията на Главното мюфтийство на 18 май 1949 год. и започна своята делова работа.

Присъствуваха: главният мюфтий Акиф Османов; висшите духовни съдии при Главното мюфтийство Мустафа Азизов и Мустафа Мемишев; консултант при Главното мюфтийство Никола Димитров; началника на фонда "Духовенство и вакъфи" Ниде Гъмзов; секретаря на същия фонд Стоян Щлажев; мюфтиите Ибрагим Кафузов, същовски мюфтий и Мехмед Зекия Касанов, Добрички мюфтий; шерийският секретар на Хасковското мюфтийство Авни Имамов; председателя на Пловдивската мюсюлманска вероизповедна община Шериф Ефенди и имама при кърджалийската джамия Кафуз Ахмед Мустафов.

Отсъствуваха: Ахмед Йкубов, Вилия Дурмазов и Сабри Демиров, народни представители.

Заседанието се откри от главния мюфтий другаря Акиф Османов, който в кратка реч изложи причините, които са наложили изработването на нов устав за духовното устройство и управление на мюсюлманите в Н.Р.Б.и. И показва ползотворна дейност. Между другото той каза: "Известно ви е, че О.Б.власт даде пълна свобода на изповеданията на всички български граждани. В Димитровската конституция на нашата народна република това е добело подчертано. Изработи се и мина през В.Н.С.и закон за изповеданията. Чл.30 от този закон предвижда всички въпроси свързани с материалната издръжка, а така също и със самоуправлението на различните изповедания, доколкото те не са ureдени с закона да бъдат уредени подробно със специални устави. Главното мюфтийство изработи един проект за проекто-устав, който поднася на вашето внимание. Всеки мюфтий от вас обаче, е свободен и длъжен да се изкаже по него и да иска изменението или отменението на ония положения, с които не е съгласен или намира, че не отговарят на изисканията и нуждите на мюсюлманското население и на духа на времето. Вие идвate от разни краища на родината. Несъмнено вие знаете нуждите и желанията на мюсюлманското население и тези на стотиците верски институти и служители. Вие не сте да не знаете и изказванията станали на конференциите в Ст.Загора и Шумен. Желателно е при изказванията си да държите сметка за желанията на това мюсюлманско население и на неговите верски институти. . ."

След това се мина към избор на председател, който да ръководи заседанието и секретар, който да извърши писмената работа.

Избрани сиha: главния мюфтия Ахмед Османов за председател и съдържател на Фонда "Духовенство и вакъфи" Стоян Блажев за секретар.

Пристигли се към работа, която започна с прочитането от секретаря Стоян Блажев на изготвения от Главното мюфтийство проект за проекта-устав.

След прочитането на проекта се развиха оживени разисквания, които могат да се резюмират в следните точки:

1. ЗАГЛАВИЕ НА УСТАВА И ОТДЕЛЯНЕ В РЕЛИГИОЗНО ОТНОШЕНИЕ НА МЮСЛМАННИТЕ ТУРЦИ.

В проекта на Главното мюфтийство заглавието на устава е: "Устав за духовното устройство и управление на мюсюлманите в Народната република България" и с него се урежда, общо взето, положението на мюсюлманското изповедание в Н.Р.Б., без да се прави разлика с оглед народностната принадлежност на мюсюлманите. Изключват се от действието на този устав само българо-мохамеданите, положението на които ще се уреди с особен устав.

По въпроса се очертаха две мнения: едното за приемане заглавието на устава ~~така~~, както е редактирано в проекта на Главното мюфтийство и с него да се урежда положението на мюсюлманското изповедание в Републиката, без разлика на народностната принадлежност на мюсюлманите, които изповедват мохамеданска религия, като останат вън от неговия обсег само българо-мохамеданите и другото заглавието и съдържанието на устава да се измени така, че той /устава/ да урежда изповедното положение на мюсюлманите от турски произход в Н.Р.Б.

След дълго и всестранно обсъждане на въпроса комисията прие с голямо большинство второто мнение и направи в проекта нужните изменения, а именно:

a/ Заглавието доби следната редакция: "Устав за духовното устройство и управление на мюсюлманите-турци в Народната република България" и

b/ Всякъде където се казва "мюсюлмани" се прибави и думата "турци" с което устава се нагаждда да урежда положението на мюсюлманите-турци в изповедно отношение. Следователно мюсюлманските изповедни общини за които е реч в устава ще бъдат "турски мюсюлмански изповедни общини"; в тяхното образуване ще взема участие само турското мюсюлманско население и те ще се управляват само от него; вакъфските имоти, а така също и молитвените домове ще принадлежат на турските мюсюлмански изповедни общини и пр. Допушта се обаче, и всички други мюсюлмани да се молят в тия домове, да се ползват от услугите на свещенослужителите при тях, и пр.

Мотивите за да приеме комисията това становище са следните:

1. Турското население в България, както в миналото, така и днес желае в изповедно отношение да бъде отделно и самостоятелно. На конференциите в Стара Загора и Шумен това желание на турското население бе ясно изразено.

2. Смята се, че вакъфските имоти, които по настоящем се управляват от мюсюлманските изповедни общини и молитвените домове са завещани

ПРЕДСЕДАТЕЛ : *Х. Стаманов*

ЧЛЕНОВЕ : *М. А. Г.*

М. З. Османов
А. В. Боянов
Харалъмбий
Х. Стаманов
И. Е. Кесаров
Г. С. Кизов

ГЛАВНО МЮФТИЙСТВО

УСТАВ И ПРОТОКОЛ НА КОМИСИЯТА ПО ИЗРАБОТВАНЕ
НА ПРОЕКТОУСТАВА ЗА ДУХОВНОТО УСТРОЙСТВО И
УПРАВЛЕНИЕ НА МОСЮЛМАНТЕ В БЪЛГАРИЯ

1949 година
1951 година

Съдържа 49 листа

ГЛАВНО МЮФТИЙСТВО

У С Т А В

за духовното устройство и управление на
мюсюлманите в Народната република
България

(Утвърден от Министерския съвет с писмо № 1190-12 от 22
май 1951 год., съгласно чл. 30 от Закона за изповеданията)

ГЛАВА I.

Общи положения.

§ 1. Всички мюсюлмани турци, живущи в Народната република България, се ползват със свобода на изповеданието си, стига изпълнението на обредите да не нарушават действуващите закони и предписанията на този Устав.

§ 2. В изповедно-административно отношение мюсюлманите турци в Народната република България се управляват от Главно мюфтийство, мюфтийства и изповедни общини, съгласно постановленията на този Устав.

§ 3. Деловодството и сметководството на Главното мюфтийство, мюфтийствата и мюсюлманските общини се водят на български език.

В отношенията си към вярващите и при извършване на обредите същите могат да си служат и с друг език.

ГЛАВА II.

а) Мюсюлманска изповедна община.

§ 4. Във всяко населено място, където живеят на установено местожителство 40 турски мюсюлмански семейства, същите могат с разрешение на Главното мюфтийство да образуват турска мюсюлманска изповедна община.

Забележка I. Там къдeto няма 40 турски семейства от мюсюлманско изповедание с разрешение на Главното мюфтийство могат да се групират в една изповедна община турските мюсюлмански семейства от няколко населени места, стига те да не отстоят от предполагаемия център на общината на повече от 10 км.

Забележка II. Там къдeto мюсюлманите турци са по-малко от 40 семейства и не може да стане групиране, Главното мюфтийство може по изключение да разреши създаването на изповедна община и при по-малък брой турски мюсюлмански семейства.

Забележка III. В София молитвения дом и имотите предназначени за неговата издръжка се управляват от Главното мюфтийство посредством един от висшите духовни съдии натоварен с заповед на Главния мюфтий.

§ 5. Изповедната община е юридическа личност. Като такава тя има право да притежава движими и недвижими имоти и да приема с или без задължения дарения и завещания в нейна полза.

§ 6. Имотите на престанали да съществуват турски мюсюлмански изповедни общини се ликвидират от Главното мюфтийство. Добитите от ликвидацията суми се внасят в общия фонд на мюсюлманското изповедание при Главното мюфтийство.

Забележка I. Главното мюфтийство може, когато намери за нужно, да отстъпи такива имоти за временно или постоянно ползване на някоя близка турска изповедна община.

Забележка II. Счита се, че общината е прекстанала да съществува когато не отговаря на условията на § 4.

б) Настоятелства на турските мюсюлмански изповедни общини.

§ 7. Турските мюсюлмански изповедни общини се управляват от настоятелства състоящи се от 5 члена.

Настоятелството се избира от местното турско мюсюлманско население за срок от 3 години въз основа на всеобщо, равно и пряко избирателно право при явно гласуване.

Забележка I. Турските мюсюлмански изповедни общини, съществуващи по силата на забележка II към § 4 от Устава, се управляват от тричленни комисии, назначавани от Главния мюфтий по представление от надлежния мюфтий.

Забележка II. До произвеждането на избори за настоятелства, последните се назначават от Главния мюфтий по представление на надлежния мюфтий.

§ 8. Избиратели и избираеми, за членове на настоятелствата на изповедните общини са всички турци, граждани на Народната република България, от мюсюлманско изповедание, навършили 18 годишна възраст, мъже и жени, без разлика на образование, занятие, обществено положение и имотно състояние, с изключение на поставените под пълно или ограничено запрещение и лишените с влязла

в законна сила присъда от избирателни права и правата по чл. 30 от наказателния закон.

§ 9. Редовните избори се произвеждат съгласно постановленията на този Устав в ден определен с заповед на Главния мюфтия.

Когато няколко селища образуват една изповедна община изборите се произвеждат в центъра, където е седалището на общината.

§ 10. Заповедта на Главния мюфтия за произвеждане избори за настоятелства на турските мюсюлмански изповедни общини определя дена на избора. Тя се съобщава най-късно 2 месеца преди датата на избора на околийските народни съвети, които оповестяват чрез местните народни съвети датата, на която ще бъде той произведен и свикват на общо събрание избирателите мюсюлмани турци.

В населените места, където има градски народни съвети, заповедта се съобщава на последните и те се разпореждат за оповестяването и свикването на избирателите.

В съобщението на народните съвети се оповестява освен датата на избора и мястото на събранието.

Главното мюфтийство взема мерки за разглеждане произвеждането на изборите и чрез местните мюфтии и настоятелства на изповедните общини.

§ 11. Събранието се счита законно колкото избиратели и да присъствуват, стига то да е било оповестено по надлежния ред от местния народен съвет.

§ 12. За всяко настоятелство се избират 5 членови и 2 подгласници.

Изборът се произвежда на общо събрание на турското мюсюлманско население, на което присъствува представител на местния общински народен

съвет, който следи за правилното произвеждане на избора.

§ 13. Кандидатите се предлагат от тричленна комисия избрана от събранието.

Присъствуващите на събранието избиратели мюсюлмани турци могат да предлагат и други кандидати.

§ 14. Гласуването става явно и по отделно за всеки кандидат.

Считат се избрани от събранието ония кандидати, които са получили повече гласове.

§ 15. За произвеждането на избора се съставя протокол в 3 екземпляра, който се подписва от бюрото на събранието и се приподписва от представителя на народния съвет, който е присъствувал при избора.

Протоколът съдържа:

1. номер и дата на заповедта за насрочване на избора;

2. дена и мястото на избора;

3. наименование на изповедната община;

4. имената на членовете на бюрото, състоящие се от 3 души, което е ръководило събранието и на тричленната комисия, която е предложила кандидатите;

5. часа когато е почнало събранието и когато е свършило;

6. реда по който е бил произведен избора;

7. за кои кандидати е било гласувано и всеки кандидат колко гласа е получил „за“, колко „против“ и колко „въздържали се от гласуване“;

8. на основание резултата от гласуването кои кандидати са обявени избрани за членове и подгласници на настоятелството;

9. имало ли е някакви възражения при избора и какви.

§ 16. Възражения за допуснати нередовности при избора се правят устно или писмено на самото събрание. Те се отбелязват в избирателния протокол и се прилагат към него — ако са писмени.

§ 17. Съставения изборен протокол най-късно 3 дни след произвеждането на избора се изпраща чрез местния народен съвет в оклийския народен съвет, който при мнение го препраща в Главното мюфтийство, където една комисия, състояща се от двамата висши духовни съдии и юрисконсулта на Главното мюфтийство, проучва книжката по избора и се произнася за редовността му.

Утвърждението на избора става със заповед на Главния мюфтия.

§ 18. В случай че изборът не се утвърди поради нередовност или не се състои, Главното мюфтийство разпорежда да се произведе нов избор. Ако изборът за настоятелство бъде опорочен или не състои два пъти по ред, Главното мюфтийство назначава една 5-членна комисия, която замества настоятелството във всичките му права и длъжности до изтичане на общия му мандат.

§ 19. Когато едно настоятелство бъде разтурено или остане в малцинство, Главното мюфтийство назначава временна тричленна комисия, която управлява делата на общината до избирането на ново настоятелство.

Заповедта за назначаването на комисията определя и деня на новия избор, който се произвежда в срок от 3 месеца.

§ 20. Членовете на настоятелството най-късно 7 дни след като им бъде съобщено, че изборът е утвърден, избират между си под председателството на най-стария член; председател, подпредседател и секретар-касиер.

Това става в първото заседание, което се свиква по нареждане на председателя на местния народен съвет. Другите избрани лица остават за членове на настоятелството.

За избора се съставя протокол в 3 екземпляра, един от които се изпраща чрез местния мюфтия на Главното мюфтийство за сведение.

§ 21. След конституирането си настоятелството приема сметките и делата на изповедната община от старото настоятелство. За случая се съставят нужните актове, преписи от които се изпращат чрез мюфтийството в Главното мюфтийство за сведение.

В случай че при предаването или отпосле новото настоятелство открие някои злоупотребления, председателят на настоятелството е длъжен в срок от един месец да донесе за това в Главното мюфтийство и да поисква ревизия.

в) Права и длъжности на настоятелствата.

§ 22. Настоятелството ръководи и управлява делата и имотите на изповедната община и я представлява във всяко отношение.

§ 23. Настоятелството взема решение по всички въпроси, които са от негова компетентност. То отговаря солидарно за решенията, които ощетяват интересите на изповедната община или които са противни на разпорежданията на този Устав.

§ 24. Настоятелството се свиква редовно на заседание веднъж месечно. При важни случаи то се свиква на извънредно заседание от постоянното присъствие.

§ 25. Заседанията се считат законни ако присъствуваат повече от половина от общия брой на

членовете, а решенията се вземат с обикновено большинство от присъствуващите при явно гласуване.

§ 26. Заседанията се ръководят от председателя, а в негово отсъствие от подпредседателя.

§ 27. Председателят, подпредседателят и секретар-касиерът съставляват постоянното присъствие на настоятелството. Те са солидарно отговорни за прилагането на решенията в настоятелството, за точното изпълнение на бюджета на изтъкът, за поведната община и изобщо за всяка нередовност и злоупотреба с приходите на общината.

§ 28. Председателят на настоятелството представлява изповедната община и нейните интереси пред административните и съдебни власти. Той предава в изпълнение взетите от настоятелството решения и ръководи делата му.

§ 29. Настоятелствата на изповедните общини подпомагат местните народни съвети в дейността им за издигане на турското мюсюлманско население в културно-битово отношение, както и за популяризиране сред това население на всички обществени, стопански, културни и други мероприятия на тези съвети.

§ 30. Настоятелството назначава и уволнява служителите при настоятелството и молитвените домове и представя по установения ред на надлежния мюфтия кандидати за свещенослужители.

То контролира джамийските служители и всички богоугодни заведения на общината и бди за реда и хигиената в тях.

§ 31. Настоятелствата са длъжни точно и на време да изпълняват заповедите и наредданията на местните мюфтии и Главното мюфтийство.

§ 32. Настоятелствата най-малко един път през годината дават отчет за извършената от тях работа

направо на избирателите, свикани на публични събрания.

§ 33. Присъствуващите на отчетните събрания имат право да поставят въпроси за разяснение, да упражняват критика, да дават препоръки във връзка с дейността на настоятелството.

§ 34. Настоятелствата имат право да отменяват решенията и разпорежданията на своите постоянни присъствия.

§ 35. Настоятелството води следните книги: 1) касова книга; 2) квитанционни книги; 3) инвентарна книга; 4) протоколна книга; 5) входящ и изходящ дневник; 6) книга за молитвените домове и вакъфските имоти; 7) книга за движението на турското мюсюлманско население в общината.

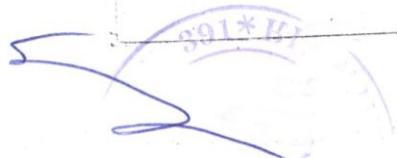
Кнigите пор. № № 1, 2 и 3 се заверяват от респективния мюфтия.

§ 36. Длъжността член на настоятелството е почетна и безплатна.

Настоятелството може обаче, със съгласието на Главното мюфтийство да определя известно възнаграждение на председателя и секретар-касиера на настоятелството, с оглед на възможностите на общината и в рамките на нейния бюджет.

§ 37. Никой член на настоятелството не може да напусне длъжността си преди да бъде освободен от длъжност със заповед на Главното мюфтийство. На негово място Главното мюфтийство провъзгласява първия по ред от подгласниците.

§ 38. Ако някой член на настоятелството не приеме длъжността по уважителни причини или ако не изпълнява длъжността си или я изпълнява небрежно, Главното мюфтийство по представление на респективния мюфтия го уволнява и замества по реда указан в § 37.

§ 39. Ако настоятелството със своите действия нарушава Устава и законите и ощетява интересите на общината, не изпълнява разпорежданията на Главното мюфтийство или ако се окаже неработоспособно, по предложение на мюфтията се уволнява и замества с друго настоятелство.

Изборът за ново настоятелство трябва да се произведе в срок 3 месеца от датата на уволнението.

До произвеждането на нов избор общината се управлява от тричленна комисия, назначена от Главния мюфтий по предложение на надлежния мюфтий.

§ 40. Всяко настоятелство има печат с надпис на български: „Турска мюсюлманска изповедна община, с. или гр.“, в средата НРБ.

г) Бюджет на изповедната община.

§ 41. Бюджетната година на изповедната община почва от 1 януари и свършва на 31 декември. За всяка бюджетна година настоятелството съставлява бюджетопроект за приходите и разходите на общината.

Дължни са да изготвят бюджетопроекти и изповедните общини, които не притежават недвижими имоти или притежават малко такива и да предвиждат в тях кредити за възнаграждение на свещенослужителите и за поддръжане на молитвените домове. Нужните средства за посрещане на тези разходи се събират от местното население под формата на доброволни помощи.

В бюджетите на градските изповедни общини могат да се предвиждат представителни пари за местните мюфтии.

§ 42. До 30 октомври настоятелството на общината приготвява и приема бюджетопроекта

за идната година и в 3 екземпляра го изпраща на местния мюфтий. Последният преглежда бюджетопроекта и най-късно до 15 ноември го изпраща със свое мотивирано мнение в Главното мюфтийство.

§ 43. Бюджетите се утвърждават от Главния мюфтий.

Ако се окаже, че в бюджета са допуснати опущения и неправилности, Главното мюфтийство ги поправя и след това утвърждава бюджета.

Когато допуснатите опущения и неправилности са от важно естество и времето позволява, бюджетът се връща на настоятелството за повторно разглеждане и поправяне.

Препис от увърдения бюджет се изпраща за сведение в Дирекцията на изповеданията при Министерския съвет.

§ 44. Ако новият бюджет не се утвърди до края на месец януари, до утвърждаването му остава в сила старият бюджет.

§ 45. Всяко настоятелство на турска мюсюлманска изповедна община предвижда в бюджета си 10% от общите приходи за издръжка на фонда „Духовенство и вакъфи“ при Главното мюфтийство.

Сумите предназначени за издръжка на този фонд се събират с отделна квитационна книга и се внасят с вносен лист в края на всеки месец в местния клон на Българската народна банка в приход на фонда „Духовенство и вакъфи“.

Сумите по този параграф не могат да се изразходват за никакви други цели и за невнасянето, както и за несвоевременното им внасяне остава отговорен секретар-касиерът на настоятелството.

§ 46. За дребни веществени разходи, които не могат да се предвидят и определят при съставянето на бюджета, всяко настоятелство предвижда осо-

391*

391* 391*
БЮДЖЕТ
на изповедната община
в с.
на годината 1961

бен параграф под название „непредвидени веществени разходи“ с кредит не по-голям от 2000 лв.

§ 47. За усилване предвидените кредити за веществени разходи в бюджета на всяко настоятелство се предвижда особен параграф под название „запазен фонд за допълнителни веществени разходи“, сумата на който не може да надминава 5% от общата сума на тия кредити.

§ 48. Всяка сума от бюджета се употребява само за определена цел. Нито една сума не може да се пренесе от един параграф за посрещане разходи по други параграфи.

§ 49. Ако в течение на бюджетната година сумата по някой параграф се окаже недостатъчна, тя може да се усили от параграфа „запазен фонд за допълнителни веществени разходи“.

Сумата от този параграф може да се пренесе в други параграфи по разхода само по решение на настоятелството, въз основа на мотивирано писмено изложение на секретар-касиера.

От параграфа „запазен фонд“ не могат да се увеличават параграфите за издръжане личния състав на служащите при настоятелството и джамиите, както и параграфа „непредвидени разходи“.

§ 50. Излишеците по бюджета на изповедната община се минават в приход по бюджета на същата община за следващата година.

д) Каса и отчетност на настоятелството.

§ 51. Секретар-касиерът на настоятелството прибира приходите и оправдава разходите, съгласно бюджета на изповедната община, решенията на настоятелството и постановленията на този Устав.

§ 52. В касата на селска изповедна община не могат да се държат повече от 5,000 лв., а на

градска — повече от 20,000 лв. Останалите приходи се внасят в Българската народна банка на текуща лихвена сметка или в Спестовната каса.

§ 53. Секретар-касиерът се грижи за правилното и навременно събиране на приходите и за за��оносъобразното произвеждане на разходите.

§ 54. За всяка постъпила в касата на изповедната община сума секретар-касиерът издава квитанция от кочан, която съдържа: кочан, който остава в книгата и квитанция, която се отрезва и дава на вносителя.

§ 55. Никакъв разход не може да се извърши без съгласието на председателя на настоятелството. Платежните заповеди, както и всички други парични книжа се подписват от председателя и приподписват от секретар-касиерът.

§ 56. Всички разходи по бюджета на изповедната община се оправдават с редовни оправдателни документи.

§ 57. Органите на държавния контрол и тези на Главното мюфтийство произвеждат ревизии по отчетността на настоятелствата всяка когато това се намери за нужно. За резултата на всяка ревизия те съставя ревизионен акт един екземпляр от който се изпраща на Главното мюфтийство.

§ 58. Най-малко веднъж за всяко тримесечие настоятелството проверява касата на общината. За всяка забелязана нередовност и неправилност по приходо-разхода, настоятелството изисква от секретар-касиера нужните обяснения и излага резултата от проверката с постановление, препис от кое то изпраща в Главното мюфтийство.

§ 59. Настоятелствата са длъжни да съставят ежегодно главния отчет на операциите си по прихода и разхода през изтеклото бюджетно упражнение и най-късно до 15 април

да го представят в Главното мюфтийство за разглеждане от специална комисия, назначена с заповед на Главния мюфтия.

§ 60. За разходи извършени не според наредбите на този Устав отговарят солидарно лицата, които са разрешили или одобрили извършването им заедно със секретар-касиер.

е) Канцелария на изповедната община.

§ 61. Всяко настоятелство има своя канцелария, която се управлява от секретар-касиерът на настоятелството, под надзора на председателя.

Секретар-касиерът държи протоколите на настоятелството, води входяща и изходяща преписка и я групира в дела, пази печата, делата и архивата на настоятелството и отговаря за нередовностите в канцеларията.

Всички изходящи писма се подписват от председателя или неговия заместник и от секретар-касиерът.

ГЛАВА III.

Свещенослужители и служители при молитвени домове.

§ 62. Всяка изповедна община трябва да издържа според големината си, средствата и нуждите си, свещенослужители и служители при джамиите.

§ 63. Свещенослужители в мюсюлманското изповедание са: имамите, хатибите, мюезините и вазите, а служители — каюмите, сюнетчиите, тюрбедарите, гасалите и гробарите:

Сюнетчиите за да могат да упражняват занаята си трябва да притежават разрешително от местните санитарни власти.

§ 64. Свещенослужителите се назначават и уволняват от местния мюфтия с заповед, която влиза в сила след утвърждаването ѝ от Главното мюфтийство.

§ 65. За за бъде някой назначен за свещенослужител трябва:

- 1) да притежава свидетелство за завършен курс на медресе или на малцинствената гимназия „Нюваб“, или да е издържал изпит пред нарочна комисия, назначена от Главния мюфтия;
- 2) да е български гражданин;
- 3) да не е под следствие или лишен с присъда от правата по чл. 30 от наказателния закон;
- 4) да е с непорочно поведение;
- 5) да се ползва с почит, уважение и доверие между съверниците си;
- 6) да не страда от някоя психическа или разна болест;
- 7) да е навършил 18 години;
- 8) да е честен и благонадежден;
- 9) да няма фашистки или реставраторски прояви.

§ 66. Кандидатите за свещенослужители, които искат да се яват на изпит за свещенослужителска длъжност подават заявление до местния мюфтия, като същевременно внасят такса определена от Главното мюфтийство.

§ 67. Изпитната комисия съставя протокол за резултата от изпита, като вписва успеха на всеки кандидат по отделно. Препис от този протокол се изпраща в Главното мюфтийство, което въз основа на същия приготвя специални свидетелства за правоспособност и ги изпраща чрез съответния мюфтия на правоимащите.

Забележка. Изпитът се полага по специална програма изработена от Главното мюфтийство.

1*

16/11/1962
БАНК
на България

§ 68. Когато се появи вакантно място за свещенослужител, за такъв бива назначен оня кандидат, който отговаря на условията по §§ 65 и 66 от настоящия Устав. Ако всички кандидати отговарят на поменатите условия и еднакво са желани от населението, те се подлагат на конкурсен изпит пред изпитна комисия в състав: председател — местния мюфтий и членове: председателят на настоятелството на изповедната община в града и трима учени (улеми) от района. Вакантното място получава лицето, което спечели конкурса.

Забележка. Членовете на изпитната комисия се назначават от местния мюфтий.

§ 69. Службата на изпитната комисия е почетна. Всеки кандидат обаче внася по 100 лв. за всеки член от комисията.

§ 70. Когато за дадена вакантна свещенослужителска длъжност не се яви кандидат отговарящ на изискуемите условия местният мюфтий може да назначи „изпълняващ длъжността“ лице, което не притежава тия условия, но има достатъчна подготовка за да изпълнява службата.

Назначеният за изпълняващ длъжността свещенослужител се освобождава от длъжност веднага щом се яви кандидат, отговарящ на изискуемите условия да я заеме.

Назначенietо на изпълняващите длъжност става със заповед на местния мюфтий, която подлежи на утвърждение от Главното мюфтийство. От тях не се събират никакви такси.

Забележка. Едно и също лице може да заема две свещенослужителски длъжности когато тяхното изпълнение е възможно едновременно.

§ 71. Главното мюфтийство води особена книга за движението на свещенослужителите. За всички промени в състава на свещенослужителите се

съобщава за сведение в Дирекцията на изповеданията при Министерския съвет.

§ 72. Длъжностите на свещенослужителите са следните:

- 1) да извършват богослужението;
- 2) да венчават;
- 3) да погребват;

4) да извършват всички религиозни обреди и треби предвидени в шериятските закони. Освен това те са длъжни да изпълняват всички законни наредления на настоятелствата на изповедните общини, на мюфтиите, в чиито райони се намират и на Главното мюфтийство.

Когато в едно населено място има повече от един свещенослужител, съответният мюфтий определя кои треби от кой свещенослужител се извършват и кой е служебният район на всеки един от тях.

§ 73. Свещенослужителят не може да извърши каквито и да било треби или обреди ако не са спазени предписанията на съответните закони.

§ 74. Свещенослужителят не може да откаже извършването на религиозна треба на свой енориаш под каквото и да е предлог, щом като са изпълнени предписанията на законите и настоящия Устав.

Той не може да откаже да извърши религиозни треби или обред и на мюсюлманин от нетурски произход, жител на същото населено място, когато той пожелае това, ако в същото населено място няма свещенослужител от съответната народност.

§ 75. Свещенослужителите не могат да венчават лица неснабдени с удостоверение, че са склучили граждански брак и без позволително за венчаване от местния мюфтий.

§ 76. Свещенослужителите не могат да извършват религиозни трети и обреди извън общината, в която служат, освен в случай на необходима нужда и то с разрешение на местния мюфтия.

§ 77. Никой свещенослужител не може да отсъствува от местослуженето си без предварително разрешение. За отсъствие до 10 дни се иска разрешение от надлежният мюфтия, а за отсъствие повече от 10 дни — от Главното мюфтийство. В последния случай мюфтията трябва да посочи начин, по който ще бъде заместен в службата си отсътуващия свещенослужител.

§ 78. Размера на таксите, които свещенослужителите събират, се определя в бюджетите на мюсюлманските изповедни общини.

§ 79. Свещенослужители, които не изпълняват длъжностите си редовно и нарушават разпорежданията на този Устав се наказват съгласно § 115 от същия.

ГЛАВА IV.

Молитвени домове и богослужение.

§ 80. Всяка турска мюсюлманска изповедна община може да има един или повече молитвени домове според нуждите на населението ѝ.

В тях могат да се молят всички мюсюлмани без раблика на народностна принадлежност.

§ 81. Построяване на нови молитвени домове се допуска с разрешение на Главното мюфтийство. Разрешението се иска от местния мюфтия с мотивиран доклад, основан на постановление на настоятелството на изповедната община. Този доклад трябва да съдържа следните сведения:

1) броя на турското мюсюлманско население в общината;

2) нуждите, които налагат построяването на нов молитвен дом и

3) източниците на средствата, с които ще се построи сградата.

§ 82. Богослужението в молитвените домове е публично. Богослужението на открито и религиозните процесии, се подчиняват на общите закони и административните разпореждания.

§ 83. Молитвените домове служат само за извършване на религиозни трети и обреди, които стават при открытия врата. Събрания за каквато и да е друга цел в молитвените домове се забраняват.

ГЛАВА V.

а) Мюфтии.

§ 84. В духовно отношение мюсюлманите турци в Народната република България се управляват от Главен мюфтия и мюфтии.

Броят и седалищата на местните мюфтии се определят от Главния мюфтия със заповед.

§ 85. Мюфтиите са духовни началници на мюсюлманите турци в поверените им райони и органи на Главното мюфтийство.

§ 86. Мюфтиите се избират за 5 години от председателите на турските мюсюлмански изповедни общини, в района на които се намира мюфтия.

§ 87. Кандидатите за мюфтии трябва да отговарят на условията показани в закона за държавните служители и имат ценза изискан от наредбата за щатните таблици на служителите по иноверното и инославно духовенство.

§ 88. Изборите за мюфтии се произвеждат в един ден общо за целата страна и се насрочват с заповед на Главния мюфтия.

Заповедта се издава най-малко, три месеца преди датата на избора и се разгласява чрез мюфтиите, мюсюлманските изповедни общини и чрез печата.

В заповедта се определя датата, на която ще се произведе избора, датата до която ще се приемат заявлениета на кандидатите и деня, в който ще бъдат разгледани постъпилите заявления.

Заявлениета се подават в Главното мюфтийство, придружени с нужните документи. В тях се обозначава кой кандидат за кой мюфтийства кандидатствува.

Всеки кандидат може да кандидатствува най-много за две места.

На определения ден Висшият духовен съд в пълен състав, с участие на юрисконсулта на Главното мюфтийство, в открито заседание разглежда подадените заявления и определя лицата, които се допускат да кандидатстват.

Имената на кандидатите, които са допуснати се оповестяват чрез мюфтийствата, настоятелствата на изповедните общини и чрез печата.

Документите на недопуснатите кандидати се връщат чрез съответните мюфтийства.

§ 89. В деня на избора, определен със заповед на Главния мюфтий, изборът се произвежда по следния начин: всеки председател на настоятелство на турска мюсюлманска изповедна община поставя в чист плик името на кандидата, за когото гласува и го запечатва. Този плик с официално писмо на настоятелството се поставя в друг плик и с препоръчано писмо с обратна разписка се изпраща в Главното мюфтийство. В писмото се съобщава, че в чистия плик е поставено името на кандидата, за когото се гласува.

На външния плик се отбелязва, че писмото е изборно.

Постъпващите писма се завеждат без да се отварят и се съхраняват от началника на канцелариета при Главното мюфтийство.

§ 90. Десет дни след датата на избора една комисия състояща се от членовете на Висшия духовен съд и юрисконсулта на Главното мюфтийство отваря писмата, събира чистите пликове, разтваря ги и провъзгласява за избран кандидата, който е получил най-много гласове.

§ 91. Протоколът на комисията, с който се провъзгласява избрания мюфтий влиза в сила след утвърждаването му от Дирекцията на изповеданията при Министерския съвет.

§ 92. Избраният на две места кандидат е длъжен в 10 дневен срок от датата на съобщението, че е избран да заяви в Главното мюфтийство кое място запазва и от кое се отказва.

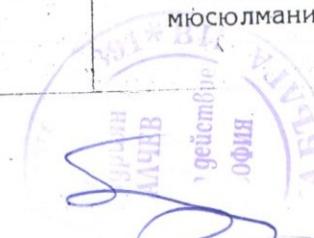
За освободеното място Главното мюфтийство насрочва нов избор по установения ред.

§ 93. Когато за някой район има само един кандидат избор не се произвежда, а той се назначава от Главния мюфтий за същия период. Заповедта, с която се назначава кандидатът за мюфтий влиза в сила след утвърждаването ѝ от Дирекцията на изповеданията при Министерския съвет.

§ 94. Должностите на мюфтиите са:

1) да бдят за правилното и редовно функциониране на мюсюлманските изповедни общини, както и да упражняват надзор над настоятелствата им, свещеннослужителите и служителите при молитвените домове;

2) да се грижат за развитието на благотворителността и за духовно-нравственото повдигане на мюсюлманите в района им;

3) да бдят и дават наставления за точното изпълнение на мюсюлманската религия;

4) да съдействуват на правителствените органи в дейността им за културно-просветното и битово издигане на мюсюлманите живущи в района им.

§ 95. Мюфтиите могат да предприемат обиколки в своя район в изпълнение на своите обязанности, за което уведомяват Главното мюфтийство.

§ 96. На склучилите граждански брак двойки, желащи да сключат и религиозен такъв, мюфтиите, съобразявайки се с шериятските закони, могат да издават нужното позволително.

§ 97. Мюфтийствата имат печат с надпис на български: Мюфтийство в гр. , в средата НРБ.

б) Канцелария при мюфтийствата.

§ 98. Книгите, кореспонденцията и финансовите дела на мюфтийствата се водят от канцелария, състояща се от шериятски секретар, секретар-касиер и прислужник.

§ 99. Мюфтийствата водят:

- 1) главна приходо-разходна книга;
- 2) квитанционна книга;
- 3) касова книга;
- 4) инвентарна книга;
- 5) изходящ и входящ дневник.

Всички книги се заверяват от мюфтията.

§ 100. Служителите при мюфтийствата трябва да притежават ценза предвиден в щатните таблици.

§ 101. За издръжка на канцелариите и на персонала при мюфтийствата Главното мюфтийство предвижда ежегодно нужните за тая цел кредити.

§ 102. Секретар-касиерите на мюфтийствата внасят приходите на мюфтийствата в Българската народна банка съгласно наредбата за плащанията.

ГЛАВА VI.

а) Главно мюфтийство.

§ 103. Главният мюфтий е духовен представител на мюсюлманите турци в Народната република България и има седалището в София.

§ 104. Главният мюфтий се избира за шест години от мюфтиите.

§ 105. Кандидати за Главен мюфтий могат да бъдат всички лица, които отговарят на условията показани в закона за държавните служители и имат ценза изискан от наредбата за щатните таблици за иноверното и инославно духовенство и са били мюфти три години или висши духовни съдии.

§ 106. Изборът за Главен мюфтий се произвежда по реда показан в §§ 89, 90, 91, и 92, които се приспособяват за това.

Забележка. При избора гласува и Главният мюфтий.

§ 107. Длъжностите на Главния мюфтий са:

1. да упражнява надзор над мюфтиите и чрез тях над свещенослужителите и мюсюлманските изповедни общини, като бди за правилното и редовно функциониране на службите им;

2. да се грижи за развитието на благотворителността и религиозно-нравственото повдигане на мюсюлманите турци живущи в Народната република България;

3. да бди и дава наставления за точното изпълнение на шериятските закони при верските прояви на мюсюлманите турци;

4. да подпомага правителствените органи в дейността им за културно-битово издигане на мюсюлманите турци живущи в Народната република България;

5. да открива съгласно чл. 14 от закона за изповеданията духовни училища за подготовка на свещенослужители и да следи за правилното функциониране на същите.

§ 108. Когато Главният мюфтия отсъства замества го един от висшите духовни съдии.

§ 109. Главното мюфтийство има печат с надпис на български: Главно мюфтийство — София, в средата НРБ.

б) Канцелария на главното мюфтийство.

§ 110. Кнigите, кореспонденцията и финансовите дела на Главното мюфтийство се водят от канцелария с персонал предвиден в бюджета на Главното мюфтийство.

§ 111. Юрисконсултът на Главното мюфтийство е началник на канцеларията. Той изпълнява касовата служба, получава цялата кореспонденция на Главното мюфтийство и е отговорен за правилния ход на работата в канцеларията, пази печата и приподписва всички изходящи книажа.

§ 112. В началото на всяка година Главното мюфтийство изготвя свой бюджет, който се утвърждава от Главния мюфтия. Препис от бюджета се изпраща в Дирекцията на изповеданията при Министерския съвет за сведение съгласно чл. 13 от закона за изповеданията.

§ 113. Всички служители при Главното мюфтийство и мюфтийствата се назначават и уволняват от Главния мюфтия. Същите трябва да отговарят на условията изискуеми по закона за държавните служители и да имат ценза предвиден в наредбата за щатните таблици на служителите по иноверното и инославно духовенство.

ГЛАВА VII.

Мюсюлмански духовни съдилища.

§ 114. При всяко мюфтийство има духовен съд, който се занимава с дела от чисто религиозен характер, както и с дела от дисциплинарен характер за провинения на свещенослужителите от района им. Този съд е едноличен и съдия при него е мюфтията.

§ 115. За нередовно изпълнение на служебните задължения, лошо поведение, неприлично отнасяне към началството, грубо отнасяне към гражданите, превишаване на власт, противodemократични прояви и други грешки и нарушения от страна на свещенослужителите, мюфтията им налага следните наказания:

- 1) мъмрене;
- 2) глоба;
- 3) уволнение.

§ 116. При Главното мюфтийство има Висш духовен съд състоящ се от трима членове. Председател на този съд е Главният мюфтия.

§ 117. Членовете на Висшия духовен съд се назначават от Главния мюфтия.

§ 118. Кандидатите за висши духовни съдии трябва да отговарят на изискванията на закона за държавните служители и да имат ценза показан в щатните таблици.

§ 119. Висшият духовен съд налага на мюфтиите, служителите при мюфтийствата и при Главното мюфтийство за провиненията изброени в § 115 следните наказания:

- 1) бележка;
- 2) мъмрене;

- 3) глоба до $\frac{1}{4}$ от заплатата;
- 4) преместване;
- 5) уволнение.

Наказанията се налагат според важността и характера на нарушенietо и степента на вината.

§ 120. Висшият духовен съд разглежда:

1. всички преписки по назначаване, уволяване и преместване на свещенослужители;
2. всички искания за издаване фетви по разни религиозни въпроси;
3. всички преписки по разрешаване продажба или замена на вакъфски имоти;
4. всякакви спорове между настоятелствата на турските мюсюлмански изповедни общини и мютевелиите по управлението на мютевелийските имоти;
5. жалби против заповеди за налагане глоба на свещенослужители от мюфтиите;
6. жалби против отказ на мюфтията да изаде позволително за сключване религиозен брак;
7. разрешенията на мюфтиите за откриване нови молитвени домове, закриване такива и превърщане месчити в джамии.

§ 121. Всички преписки по п. п. 1, 3 и 7 на § 120 се изпращат служебно във Висшия духовен съд за разглеждане.

§ 122. Съдебният език във Висшия духовен съд е турски и български.

§ 123. При разрешаването на делата Висшият духовен съд се ръководи от постановленията на шерията дотолкова, доколкото те не противоречат на духа на действуващите закони в Народната република България.

§ 124. Образуването на дела, призоваването на страните и свидетелите и постановяването на решения става по реда предвиден в закона за гражданското съдопроизводство.

§ 125. Висшият духовен съд постановява решения:

- а) за отменяване решението на мюфтийския съд;
- б) за потвърждаване решението на мюфтийския съд и
- в) за пререшаване на делото.

§ 126. Деловодството и съдопроизводството при Висшия духовен съд се води от персонала на канцеларията при Главното мюфтийство.

§ 127. Заплатите на двамата членове-съдии в този съд се предвиждат в бюджета на Главното мюфтийство.

§ 128. Контролът на местните духовни съдилища принадлежи на Главното мюфтийство.

ГЛАВА VIII.

Вакъфи.

§ 129. Всички вакъфи в Народната република България се управляват от настоятелствата на турските мюсюлмански изповедни общини.

Ако се окаже, че има още вакъфи, които се управляват от мютевелии, те се отнемат от ръцете на последните и се предават за управление на настоятелствата на съответните турски мюсюлмански изповедни общини.

§ 130. Всяко прехвърляне на частен или мютевелийски вакъф от мютевелията върху настоятелството на изповедната община става в присъствието на специален делегат на Главното мюфтийство.

§ 131. Разрешението на всички спорове от вътрешно естество, възникнали по управлението на вакъфите, принадлежи на Главното мюфтийство.

§ 132. Настоятелството не може да купува, нито да продава или ипотекира, нито да заменя вакъфски имоти, нито да сключва заеми, нито да извърши каквито и да било правни сделки с вакъфски имоти без предварително разрешение на Главното мюфтийство.

Молбата за тази цел се придръжава с мотивирано протоколно решение, в което между другото се излага нуждата, която е продуктувала взетото решение, ползата от него, средствата за покриване на разходите, сумата на която те възлизат, целта за която ще бъде употребен заема, начина и средствата за амортизацията му и пр.

Забележка. Постановленията на настоятелствата за юридически сделки с вакъфите, за които съгласно настоящия параграф се иска разрешение от Главното мюфтийство, се изпращат на местния мюфтий, който със свое мотивирано мнение ги изпраща в Главното мюфтийство.

§ 133. Настоятелствата дават под наем, построяват и поправят вакъфските имоти с разрешение на Главното мюфтийство.

§ 134. Главният мюфтий е длъжен да представя в Дирекцията на изповеданията при Министерския съвет в края на всяка година сведение за завещанията и даренията направени в полза на мюлтевните домове.

§ 135. При Главното мюфтийство съществув фонд „Духовенство и вакъфи“. Фондът си изготва бюджет, който се утвърждава от Главния мюфтий.

Препис от бюджета се изпраща за сведение в Дирекцията на изповеданията при Министерския съвет.

Фондът „Духовенство и вакъфи“ се управлява от Главния мюфтий. Персоналът му се определя с

бюджета на фонда. В бюджета на фонда могат да се предвиждат представителни пари за Главния мюфтий и за духовните съдии при Главното мюфтийство.

Излишеците по бюджета на фонда се минават в приход по бюджета на същия фонд за следващата година.

§ 136. Фондът „Духовенство и вакъфи“:

1) води, проучва и изпълнява преписките по избирането членове за настоятелства на турските мюсюлмански изповедни общини, за извършване промени в състава на настоятелствата, за откриване нови изповедни общини;

2) проучва и докладва бюджетите на настоятелствата на изповедните общини;

3) разглежда и дава мнение по всички решения на настоятелствата за продажба и замяна на вакъфски имоти, сключване на ипотеки, заеми и пр. изобщо по всички юридически сделки с вакъфските имоти;

4) проучва и докладва тръжните преписки на изповедните общини;

5) води службата по отчитането на настоятелствата на мюсюлманските изповедни общини;

6) проучва финансовото положение на изповедните общини и дава упътвания за правилното ориентиране на същите;

7) следи за правилното събиране приходите на изповедните общини и за целесъобразното им изразходване;

8) проучва нуждите на мюсюлманските изповедни общини и действува за тяхното удовлетворяване;

9) дава на настоятелствата упътвания и разяснения на разните закони, които засягат тяхната дейност;

10) разпределя и урежда свещенослужителските и служителски служби по молитвените домове;

11) следи за поддържането на всички вакъфски имоти и молитвени домове в Народната република България в добро състояние;

12) следи за културно-просветната и обществена дейност на настоятелствата сред турското мюсюлманско население и активизира същите;

13) съставя и води общите списъци на вакъфските имоти, молитвените домове и свещенослужителите в Републиката.

§ 137. При Главдото мюфтийство има фонд „Издръжка и подпомагане на бедни турски студенти“, средствата на който се набират от доброволни помощи на турските мюсюлмански изповедни общини.

Устройството, управлението и начина на отпускане стипендии и помощи от този фонд се урежда с правилник утвърден от Главния мюфтий.

§ 138. При Главното мюфтийство има Общ мюсюлмански фонд на мюсюлманите турци в Народната република България. Средствата на фонда се набират от ликвидацията на имотите на престаналите да съществуват турски мюсюлмански изповедни общини.

Средствата на този фонд се изразходват за подпомагане молитвените домове на мюсюлманите турци и за субсидиране бюджета на Главното мюфтийство.

Последни разпореждания.

§ 139. Шест месеци след влизането в сила на този Устав се произвеждат първите избори за членове на настоятелства на турските мюсюлмански изповедни общини.

Съобразно с това Главното мюфтийство назначава изборите за мюфтии и главен мюфтий.

§ 140. Изповедните общини на мюсюлманите цигани в Републиката са подведомствени на установлените с настоящия Устав мюсюлмански верски институти — мюфтий и Главно мюфтийство и по отношение на тях се приспособяват постановленията на този Устав.

§ 141. Всички заварени от настоящия Устав настоятелства на мюсюлмански изповедни общини, мюфтии, служители при мюфтийствата и при Главното мюфтийство запазват заеманите от тях длъжности до заместването им съгласно разпорежданията на този Устав.

§ 142. Този Устав влиза в сила след одобрението му от Министерския съвет или упълномощения от него подпредседател на Министерския съвет.

Министерството на външните работи и на изповеданията въз основа на мотивирано мнение на съответния мюфтия препратено чрез Главното мюфтийство.

§ 123. Главният мюфтия е длъжен да представя в Министерството на външните работи и на изповеданията в края на всяка година сведения за завещанията и даренията направени в полза на джамиите, училищата и други благотворителни цели.

§ 124. При Главното мюфтийство съществува фонд „Духовенство и вакъфи“. Бюджета на този фонд се изготвя от Главното мюфтийство и се изпраща за утвърждение от Министерството на външните работи и на изповеданията.

Освен кредити за заплати в бюджета на фонда „Духовенство и вакъфи“ може да се предвидят и кредити за представителни и заседателни пари, за помощи и възнаграждения на служителите при главното мюфтийство.

Излишеците от бюджета на този фонд се внасят в българската народна банка в края на всяка година, за сметка на общия мюсюлмански фонд. Този фонд служи за посрещане на религиозните нужди на мюсюлманското вероизповедание.

Преходна разпоредба.

§ 125. Този устав влиза в сила след одобренето му от Министра на външните работи и на изповеданията и отменява устава за духовното устройство и управление на мюсюлманите в България от 19 май 1919 година.